

Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iacob

1

Salutare. Credință și înțelepciune. Sărăcie și bogăție. Încercare și ispită. A asculta cuvântul și a-l îndeplini.

¹ Iacob, robul lui Dumnezeu și al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece seminții care sunt în Diaspora¹, salutare!

² Toată bucuria să v'o puneți în seamă, fraților, când dați de² felurite ispite³,

³ știind că încercarea credinței voastre naște răbdarea;

⁴ dar răbdarea să-și aibă lucrare desăvârșită, pentru ca voi să fiți desăvârșiți și întregi, întru nimic știrbiți.

⁵ Și dacă cineva din voi e lipsit de înțelepciune, s'o ceară de la Dumnezeu,

¹ Prin Diaspora (Împrăștiere) se înțelege emigratia iudaică (vezi nota de la FA 2, 5). Iacob folosește termenul pentru ai desemna pe creștinii răspândiți în toată lumea, cei ce alcătuiesc Ierusalimul cel nou, adevăratul „Israel al lui Dumnezeu” (Ga 6, 16).

² Literal: când cădeți în. Verbul peripipto = a cădea (între tâlhari, Lc 10, 30) și a cădea întâmplător peste cineva, a da de ceva (de un dâmb de nisip, FA 27, 41), care te poate salva din primejdie. În contextul de față, sensul e bivalent.

³ Ispita nu e o cădere propriu-zisă, ci o încercare, o probă, un examen pe care poți să-l câștigi sau să-l pierzi.

Cel ce tuturor le-o dă cu simplitate și fără'nfruntare, și i se va da.

⁶ Să ceară însă cu credință, întru nimic îndoindu-se, pentru că cel ce se îndoiește e asemenea valului mării, mișcat de vânt și aruncat înapoi și încolo.

⁷ Omul acela să nu gândească el că va primi ceva de la Domnul:

⁸ om cu sufletu'n doi peri⁴, nestatornic în toate căile sale.

⁹ Fratele cel smerit să se bucure întru înălțarea sa,

¹⁰ și cel bogat întru smerenia sa, fiindcă el ca floarea ierbii va trece;

¹¹ că soarele a răsărit odată cu arșița și a uscat iarba, și floarea ei a căzut și frumusețea chipului ei a pierit; așa se va veșteji și bogatul în alergăturile sale.

¹² Fericit bărbatul care rabdă ispita; fiindcă la capătul încercării⁵ va primi cununa vieții, pe care Dumnezeu le-a făgăduit-o celor ce-L iubesc.

¹³ Nimeni, când este ispitit, să nu zică: De la Dumnezeu sunt ispitit!, pentru că Dumnezeu e la adăpost de ispita ră-

⁴ Literal: bărbat cu suflet dublu (duplicitar, din care niciodată nu știi ce să alegi; fără o poziție fermă și constantă).

⁵ Literal: odată devenit încercat.

ului și El în Sine nu ispitește pe nimeni;

¹⁴ ci fiecare este ispitit de propria sa poftă atunci când e tras și momit de ea.

¹⁵ Apoi pofta, zămislind, naște păcat; iar păcatul, odată săvârșit, odrăslește moarte.

¹⁶ Nu vă înșelați, frații mei preaiubiți:

¹⁷ toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la care nu există primenire⁶ sau umbră de schimbare⁷.

¹⁸ El într-o liberă Sa voință ne-a născut prin cuvântul adevărului⁸, pentru ca noi să fim un fel de pârgă⁹ a fapturilor Sale.

¹⁹ Să știți, preaiubiții mei frați: tot omul să fie grabnic să asculte, zăbavnice să vorbească, zăbavnice la mânie,

²⁰ căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.

²¹ Pentru aceea, lepădând toată spurcăciunea și toată rămășița răutății, primiți cu dulceață Cuvântul sădit în voi, cel ce poate să vă mântuiască sufletele.

²² Fiți dar împlinitori ai Cuvântului, și nu numai ascultători ai lui – amăgindu-vă pe voi înșivă.

²³ Că dacă cineva este ascultător al Cuvântului fără a-i fi și împlinitor, el seamănă cu omul care-și privește'n oglindă fața sa firească:

²⁴ s'a privit și s'a dus și'ndată a uitat cum era;

⁶Serie de mișcări succesive ascendente (calitativ sau cantitativ) imposibile la Dumnezeu, Care e perfect.

⁷= Revenire sau întoarcere la ceea ce a fost; trecere de la o stare la alta; variație.

⁸= Prin Evanghelie.

⁹Primele roade; din ele I se aduc ofrande lui Dumnezeu.

²⁵ dar cel ce se uită cu luare-aminte într-o lege desăvârșită, aceea a libertății, și a rămas în ea, fiind el nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face, acela fericit va fi în faptele sale.

²⁶ Dacă cineva se crede că e cucernic¹⁰, dar nu-și înfrânează limba, ci își înșală inima, cucernicia lui e zadarnică.

²⁷ Cucernicia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu-și-Tatăl este aceasta: să-i cercetezi pe orfani și pe văduve în necazul lor și să te păzești pe tine nepătat din partea lumii¹¹.

2

Împotriva părtinirii. Credința fără fapte este moartă.

¹ Frații mei, nu într-o părtinire¹ să vă aveți voi credința în Domnul nostru Iisus Hristos, Domnul slavei.

² Că dacă'n adunarea voastră va intra un om cu inel de aur și'n haină strălucită, și va intra și un om sărac în haină murdară,

³ dar voi vă uitați la cel ce poartă haina strălucită și-i ziceți: Așază-te aici, în locul cel bun!, iar săracului îi ziceți: Tu stai acolo, în picioare!, sau: Tu așază-te jos, la picioarele mele!,

⁴ oare'n gândul vostru n'ați făcut voi deosebire între unul și altul, și nu v'ați făcut voi judecători cu gânduri viclene?

¹⁰În sensul: religios; practicant al unui cult.

¹¹Sensul exact presupune și o distanțare față de lume (desigur, lumea păcatului).

¹Preferința pentru o persoană sau alta în funcție de poziția ei socială, ceea ce de multe ori înseamnă o răsturnare a valorilor și o viciere a credinței în Dumnezeu „la Care nu există părtinire” (Rm 2, 11).

5 Ascultați, iubiții mei frați: Oare nu Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci în ochii lumii pentru ca să fie ei bogați în credință și moștenitori ai împărăției pe care El a făgăduit-o celor ce-L iubesc?

6 Iar voi, voi l-ați necinstit pe cel sărac!... Oare nu bogații vă asupresc pe voi, și nu ei vă târăsc în judecăți?

7 Nu ei sunt cei ce blasfemiază numele cel bun care-a fost chemat asupra-vă²?

8 Dacă într'adevăr împliniți legea împărătească, potrivit Scripturii: Să iubesci pe aproapele tău ca pe tine însuși, bine faceți;

9 dar dacă cu părtinire cătați la fața omului, faceți păcat, și legea vă osândește ca pe niște călcători de lege.

10 Fiindcă cel ce va păzi toată legea, dar o va călca într'un singur loc, față de toate s'a făcut vinovat³.

11 Pentru că Cel ce a zis: Să nu săvârșești adulter!, a zis și: Să nu ucizi! Și dacă nu săvârșești adulter dar ucizi, te-ai făcut călcător de lege.

12 Așa să vorbiți și așa să faceți, ca unii care va să fiți judecați prin legea libertății.

13 Căci judecata e fără milă pentru cel ce n'a făcut milă; dar mila e biruitoare asupra judecății⁴!

²Numele lui Iisus Hristos, invocat la botez asupra noului creștin.

³Legea lui Dumnezeu nu e o colecție de porunci diverse, independente una față de cealaltă, ci o singură lege, unitară, omogenă și indivizibilă, sub semnul suprem al iubirii față de Dumnezeu și de aproapele.

⁴Judecata, aici, în sensul de condamnare. Accentul textului original e mai puternic: pusă'n fața unei sentințe de condamnare a omului, mila (ca fruct al iubirii de aproapele) e atât de puternică, încât o privește de sus, o disprețuiește, își râde de ea.

14 Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască?

15 Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică

16 și cineva dintre voi le-ar zice: Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă!, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul?

17 Așa și credința: dacă nu are fapte, doar în ea însăși⁵ e moartă.

18 Dar va zice cineva: Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, și eu din faptele mele îți voi arăta credința mea.

19 Tu crezi că unul este Dumnezeu?: Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură...

20 Dar vrei tu să'nțelegi, omule ușuratic, că credința fără fapte este moartă⁶?

21 Avraam, părintele nostru, oare nu din fapte a fost el îndreptățit⁷ când l-a pus pe jertfelnic pe fiul său Isaac?

22 Vezi că credința lucra împreună cu faptele lui și că prin ele s'a desăvârșit credința

23 și s'a plinit Scriptura care zice: Și I-a crezut Avraam lui Dumnezeu, și aceasta i s'a socotit ca dreptate; și el a fost numit prieten al lui Dumnezeu.

24 Vedeți că din fapte este îndreptățit omul, și nu numai din credință.

25 În același fel și Rahab desfrânata: oare nu din fapte s'a îndreptățit ea când i-a primit pe cercetași și i-a scos afară pe altă cale?

⁵= Singură; izolată de ceea ce-i poate conferi eficiență.

⁶VARIANTĂ MANUSCRISĂ: stearpă.

⁷„A fi cineva îndreptățit” sau „a se îndreptăți”: a avea elementele prin care să fie socotit drept în fața lui Dumnezeu; vrednic de mântuire.

26 Și după cum trupul fără suflet este mort, tot așa și credința fără fapte este moartă.

3

Limba. Înțelepciunea cea de sus.

1 Nu mulți dintre voi să deveniți învățători, frații mei, știind că noi, aceștia, vom fi supuși unei judecăți mai aspre.

2 Fiindcă noi în multe greșim. Dacă e cineva care să nu greșescă'n cuvânt, apoi acela e bărbat desăvârșit, în stare să-și înfrâneze și trupul întreg.

3 Că dacă le punem cailor zăbala'n gură spre a ni-i supune, cârmuim și trupul lor întreg.

4 Uitați-vă și la corăbii: cât sunt ele de mari și mânate de vânturi puternice, purtate sunt de o cârmă foarte mică oriîncotro le îndreaptă vrerea cârmaciului.

5 Așa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată: puțin foc, și câtă pădure aprinde!

6 Foc este și limba; lume a fărădelegii, limba își are locul ei între mădulele noastre, cea care spurcă trupul întreg și pune foc pe roata lumilor¹, ea însăși fiind aprinsă de gheenă².

7 Că orice soi de fiare și de păsări, de târătoare și de vietăți din mare e domolit și a fost domolit de soiul omenesc,

8 dar limba, nimeni dintre oameni n'o poate domoli: rău fără odihnă, plină cu venin aducător de moarte.

¹Textual: ciclul creației; nu e vorba doar de viața omului ca individ, ci și de întregul angrenaj al cosmosului care se mișcă ciclic.

²Gheenă: metaforă pentru iad, infern. Vale din vecinătatea Ierusalimului, unde se depozi-tau și ardeau în permanență gunoaiile orașului.

9 Cu ea Îl binecuvântăm pe Domnul-și-Tatăl, cu ea îi blestemăm pe oamenii care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu.

10 Din aceeași gură ies binecuvântarea și blestemul. Frații mei, asta nu trebuie să fie-așa!

11 Oare izvorul, el din aceeași gură varsă apă și dulce și amară?

12 Smochinul, frații mei, poate el oare să facă măslina?; sau vița de vie, smochine? Tot așa, izvorul sărat nu poate da apă dulce.

13 Cine este'ntre voi înțelept și priceput?: Din buna sa purtare să-și arate faptele întru blândețea înțelepciunii.

14 Dar dacă'n inimile voastre aveți invidie amară și zavistie, nu vă lăudați și nu mințiți împotriva adevărului.

15 Înțelepciunea aceasta nu-i coborâtă de sus, ci-i pământească, animalică³, demonică.

16 Fiindcă unde este invidie și zavistie, acolo-i neorânduială și tot lucrul rău.

17 Dar înțelepciunea cea de sus este mai întâi curată, apoi pașnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, nepărtinitoare, nefățarnică.

18 Și roada dreptății întru pace li se seamănă celor ce fac pace.

4

Prietenia cu lumea. A-l judeca pe fratele tău. Muștrări împotriva trufiei.

³Stricto sensu: supusă afectelor și pasiunilor; neduhovnicească; ceea ce se consumă la nivelul psihicului.

¹ De unde războaiele, și de unde luptele dintre voi? Oare nu de aici: din poftele voastre care vi se războiesc în mădulare?

² Râvniți și nu aveți; ucideți și gelozitiți și nu puteți dobândi; vă luptați și vă războiți. Nu aveți, pentru că nu cereți.

³ Cereți și nu primiți, pentru că cereți rău, ca să risipiți în plăcerile voastre.

⁴ Adulterilor¹! Nu știți oare că prietenia cu lumea e dușmănie cu Dumnezeu? Așadar, cel ce vrea să fie prieten cu lumea I se face vrăjmaș lui Dumnezeu.

⁵ Sau vi se pare că'n deșert grăiește Scriptura: Spre invidie tinde duhul pe care El l-a sălășluit întru noi²?

⁶ Dar harul pe care El îl dă e mai mare. De aceea zice: Dumnezeu le stămpotrivă celor mândri, dar celor smeriți le dă har.

⁷ Supuneți-vă deci lui Dumnezeu. Împotriviți-vă diavolului, și el va fugi de la voi.

⁸ Apropiati-vă de Dumnezeu, și Se va apropia și El de voi. Curățiți-vă mâinile, păcătoșilor, și sfințiți-vă inima, voi, cei cu sufletu'n doi peri!

⁹ Pătrundeți-vă de durere. Întristați-vă și vă jeliți. Râsul să vi se întoarcă'n plâns, și bucuria voastră în întristare.

¹⁰ Smeriți-vă în fața Domnului, și El vă va înălța.

¹¹ Nu vă vorbiți de rău unul pe altul³, fraților! Cel care-l vorbește de rău pe

¹În concepția și limbajul Vechiului Testament (în special la profeti), trădarea mariajului spiritual dintre Dumnezeu și Israel era socotită drept adulter (vezi în continuare).

²Text inexistent în Vechiul Testament, probabil preluat dintr'o tradiție orală.

³În sensul: nu calomniați; nu debitați neadevăruri ofensatoare pe seama cuiva.

un frate, sau îl judecă pe fratele său, acela vorbește de rău legea și judecă legea; dar dacă judeci legea, nu ești împlinitor al legii, ci judecătorul ei.

¹² Unul este Legiuitorul și Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască și să dea pierzării. Dar tu, cine ești tu care-l judeci pe aproapele?...

¹³ Acum către voi, cei ce ziceți: Astăzi sau mâine vom merge în cutare cetate, vom sta acolo un an și vom face negoț și vom câștiga... ,

¹⁴ voi, cei ce nu știți ce se va întâmpla mâine! Căci ce este viața voastră?: Abur sunteți, care se arată o clipă și apoi dispare.

¹⁵ În loc ca voi să ziceți: Dacă Domnul vrea, vom trăi și vom face aceasta și aceea...

¹⁶ Dar nu!, voi vă lăudați acum întru lăudăroșeniile voastre! Toată lauda de acest fel este rea.

¹⁷ Așadar, cel ce știe să facă binele și nu-l face, păcat își este sieși⁴.

5

Mustări împotriva celor bogați. Răbdare și rugăciune.

¹ Acum către voi, bogaților! Plângeți și tânguți-vă de necazurile ce vor să vină asupra voastră!

² Bogăția voastră a putrezit, și hainele voastre le-au mâncat moliile.

³ Aurul vostru și argintul au ruginit, și rugina lor va fi mărturie împotriva voastră, și trupurile voastre ca focul le

⁴Nu numai că se încarcă pe sine cu un păcat, dar devine el însuși o sursă de păcat pentru propria ființă.

va mânca. Strâns-ați grâmezi în zilele din urmă¹!

⁴ Iată, plata pe care voi le-ați oprit-o lucrătorilor ce v'au secerat țarinile, strigă; și strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului Sabaot.

⁵ V'ați desfătat pe pământ și v'ați dezmiertat; îmbuibatu-v'ați inimile în ziua înjunghierii!

⁶ Osânditu-l-ați pe cel drept și l-ați omorât; el nu vă ține piept.

⁷ Așadar, fraților, înarmați-vă cu răbdare până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă prețioasa roadă a pământului, înarmat cu răbdare până ce primește ploaia timpurie și târzie.

⁸ Fiți și voi înarmați cu răbdare; întăriți-vă inimile, căci venirea Domnului s'a apropiat.

⁹ Nu gemeți, fraților, unii împotriva altora², ca să nu fiți judecați; iată, Judecătorul stă'n fața ușilor!

¹⁰ Luați-i, fraților, drept pildă de suferință și de îndelungă-răbdare pe profeții care-au grăit în numele Domnului.

¹¹ Iată, îi fericim pe cei ce au răbdat: de răbdarea lui Iov ați auzit și deznodământul³ Domnului l-ați văzut, că mult-milostiv este Domnul și îndurător.

¹² Dar înainte de toate, frații mei, să nu vă jurați, nici pe cer, nici pe pământ, nici cu orice alt jurământ; ci Da-ul vostru să fie da și Nu-ul vostru să fie nu, ca să nu cădeți sub judecată.

¹= Zilele premergătoare sfârșitului; cu puțin înainte de venirea Domnului, care e aproape (vezi vv. 8-9).

²În sensul: nu scoateți gemete de victimă nevinovată, persecutată de cineva (ceea ce presupune resentimente față de pretinsul agresor).

³Asupra bogăției semantice a cuvântului télós vezi nota de la Rm 10, 4.

¹³ Este vreunul dintre voi în suferință?: să se roage! Este cineva cu inimă bună?: să cânte laude!

¹⁴ Este cineva'ntre voi bolnav?: să-i cheme pe preoții Bisericii, și ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului;

¹⁵ și rugăciunea credinței îl va mântui pe cel bolnav, și Domnul îl va ridica; și de va fi făcut păcate, i se vor ierta⁴.

¹⁶ Mărturișiți-vă așadar unul altuia păcatele⁵ și rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați. Mult poate rugăciunea⁶ dreptului cea lucrătoare⁷.

¹⁷ Ilie era un om asemănător cu noi la fire; și'n rugăciune s'a rugat să nu plouă, și timp de trei ani și șase luni n'a plouat pe pământ.

¹⁸ Și s'a rugat din nou, și cerul a dat ploaie și pământul și-a odrăslit roada sa.

⁴Versetele 14-15: text care, alături de cele de la Mc 6, 13 și Lc 10, 34, fundamentează Taina Sfântului Maslu.

⁵Prin particula „așadar”, versetul 16 este concluzia celor trei care-l preced și nu poate fi despărțit de versetul 14, cu care devine paralel: așa cum cei împovărați de boală trebuie să meargă la preoții Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Maslului), tot astfel cei împovărați de păcat trebuie să meargă la preoții Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Mărturisirii). Dacă'n vremea Vechiului Testament, când nu exista preoție harică, omul I se mărturisea numai lui Dumnezeu (cf. Ps 135, 1: „Mărturișiți-vă Domnului”), în împărăția Noului Testament intervine preoția ca Taină mijlocitoare, prin care se obține iertarea păcatelor (vezi și In 20, 23). În textul de față, „unii” sunt penitenții, „altora” sunt preoții (preoții putând fi și ei penitenți, ca unii ce se spovedesc între ei). De altfel, atât aici cât și în Ps 135, 1 (Septuaginta) se folosește unul și același verb: exomologéo = a (se) mărturisi.

⁶Grecesul déisis înseamnă întotdeauna rugăciune de mijlocire; rugăciunea pe care o faci nu pentru tine, ci pentru alții.

⁷= Activă; eficientă; în stare să producă efecte.

19 Frații mei, dacă vreunul din voi se va rătăci de la adevăr și cineva îl va întoarce,

20 să știe el că cel ce l-a întors pe păcătos din rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și mulțime de păcate își va acoperi.